

גמרא:

אמר רב: אם נפל הגט בתוך הארבע אמות שלה, זהו קרוב לה, והיא מגורשת, משום שתיקנו חכמים שארבע אמות של אדם קונות לו.⁽³⁷⁾

והוינן בה: היכי דמי קרוב לה, והיכי דמי קרוב לו, באיזה אופן מדובר?

ומשמע שהוא סובר שהגט אינו אלא מדרבנן, ובכל זאת הוא מועיל להתיר אשת איש לעלמא משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. והקשה האבני מילואים [ל ה], מה יענה הרמב"ן לענין קידושין, שהרי למדנו במשנתנו שגם בקדושין נאמר הדין של קרוב לה שעל ידי ארבע אמות היא מקודשת, וכיצד יתכן שיהיו קידושי תורה. בשלמא בגט, חכמים הפקיעו הקידושין ונעשית מגורשת מן התורה, אבל לעשות מקידושין דרבנן קידושי תורה אי אפשר, שאף שהוא מקדש אדעתא דרבנן, מכל מקום אינו קידושין אלא מדרבנן.

ואין לומר שבאמת הקידושין אינם אלא מדרבנן, דאם כן מה בין קרוב לה למחצה על מחצה דאמרו במשנה דהוי ספק קידושין? והרי גם שם אינה מקודשת אלא רק לענין שהיא צריכה גט מדרבנן [עיין שם הטעם], ואם יבא אחר ויקדשה תהא צריכה גט גם ממנו.

וביאר האבני מילואים, שגם הרמב"ן מודה שעל ידי הקנין דרבנן נעשה הדבר שלו מן התורה, אלא שהרמב"ן סובר שבארבע אמות לא הקנו חכמים את המקום עצמו למי שעומד שם [כיון שאחר כך הוא הולך משם ולא הקנו חכמים קנין לזמן], אלא רק הקנו את החפץ לאדם העומד שם. ולכן בקידושין אמרינן שהקנו חכמים לאשה את כסף הקידושין והקידושין אכן חלין מן התורה. אבל בגט אף על פי שהגט נקנה לאשה ונעשה שלה, מכל מקום, אינו מועיל מן התורה, כי הרמב"ן הולך לשיטתו בסוגיא דשכיב מרע לעיל עז ב [עיין שם בהערה 19] שאין מועיל "קנינים" בגט, דבעינן דוקא ונתן בידה או בחצרה. וכיון שהארבע אמות עצמן אינן קניויות

החבל, כיון שהוא נייעור ויש לו דעת לעצמו, הוי חצר המשתמרת שלא לדעתה.

עוד כתב הרא"ש דלכאורה קשה, כי היכי דישן הוי חצר מהלכת אף על פי שבפועל אינו הולך, כיון שאילו היה ער היה יכול להלך, כמו כן היה לנו לומר שישן אינו חצר משתמרת לדעתה.

וביאר, שבחצר מהלכת החסרון הוא דלאו דומיא דידה היא, שהיא נחה והאיש מוליכה, ולכן צריך שהחצר תהא נחה תמיד, ולא תשתנה לעתים, בין ישן ובין ער, בין מהלך בין עומד ויושב, שגזירת הכתוב הוא.

אבל הא דבעינן חצר משתמרת לדעתה, אין זה גזירת הכתוב משום דלאו דומיא דידה, שהרי גם ידה אינה משתמרת לדעתה בשעה שהיא ישנה. אלא סברא היא, שאין אדם רוצה שיהיו חפציו מונחים אלא במקום המשתמר לדעתו, הלכך כשהוא ישן, חשיב משתמרת לדעתה.

37. נחלקו ראשונים בכיאר חלות הגט מדאורייתא על ידי קנין של ארבע אמות שהוא רק מדרבנן.

הר"ן כתב, אף על גב שקנין ארבע אמות אינו מן התורה, מכל מקום כיון שתיקנו חכמים ואמרו שיהיו קונות, הרי הקנו לו את הארבע אמות ועשאו כחצרו, והפקר בית דין הפקר. משמע מדבריו שהגט הוא מדאורייתא, כי לאחר שתיקנו חכמים ארבע אמות הרי הם קנויים לאשה, ונעשו כחצרה מדאורייתא.

והרמב"ן כתב שחלות הגט הוא משום דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, והם הפקיעו הקידושין במקרה שהיה גט בתוך ארבע אמות.